

Besluit

Besluit strekkende tot het verlengen van de accreditatietermijn tot in totaal zes jaar van de opleiding hbo-bachelor Kust- en Zeemanagement van de Hogeschool Van Hall Larenstein

datum		
29 mei 2015	Gegevens	
onderwerp	Naam instelling	: Hogeschool Van Hall Larenstein
Definitief besluit	Naam opleiding	: hbo-bachelor Kust- en Zeemanagement (240 ECTS)
accreditatie hbo-ba	Datum aanvraag	: 11 november 2014
Kust- en Zeemanagement van	Graad opleiding	: Bachelor of Science
de Hogeschool Van	Variant opleiding	: voltijd
Hall Larenstein	Locatie opleiding	: Leeuwarden
(003437)	Datum goedkeuren	
uw kenmerk	Panel 1 ^e beoordeling	: 27 mei 2013
2014-1287	Datum goedkeuren	
ons kenmerk	Panel 2 ^e beoordeling	: 22 april 2014
NVAO/20151379/ND	Datum locatiebezoeken	: 26 en 27 juni 2013, 1 ^{ste} beoordeling
bijlagen	Datum visitatierapport	: december 2013, 1 ^{ste} beoordeling
3	Accreditatiebesluit NVAO	: Besluit van 30 juni 2014 looptijd accreditatie van 30 juni 2014 tot en met 29 juni 2015
	Datum locatiebezoek UOB ¹	: 10 – 12 juni 2014
	Datum visitatierapport	: 22 oktober 2014

Aanvullende informatie

De opleiding is in eerste instantie beoordeeld volgens het kader van de beperkte opleidingsbeoordeling. Dit heeft geresulteerd in een besluit van de NVAO van 30 juni 2014. Na intrekking van de aanvraag voor de instellingstoets is de opleiding beoordeeld op basis van de aanvullende uitgebreide opleidingsbeoordeling. Daarbij beoordeelde het panel de standaarden die al in de eerste beoordeling aan de orde zijn geweest niet opnieuw.

---

¹ UOB = uitgebreide opleidingsbeoordeling

- Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (Stcrt. 2010, nr 21523).
- Beoordelingskader voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling van de NVAO (Stcrt. 2010, nr 21523).
- NVAO | Protocol aanvullende beoordeling | 17 juni 2013.

Bevindingen

De NVAO stelt vast dat in beide visitatierapporten deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden het panel de kwaliteit van de opleiding voldoende heeft bevonden.

Advies van het visitatiepanel van het eerste visitatiepanel van december 2013

Samenvatting bevindingen en overwegingen van het panel.

Doelstellingen

De doelstellingen van de opleiding zijn beoordeeld als voldoende.

De opleiding Kust- en Zeemanagement is een unieke opleiding in Nederland, met een eigen opleidingsprofiel. Het panel is van mening dat het opleidingsprofiel praktijkgericht is uitgewerkt in rollen en bijbehorende beroepsproducten en in voldoende mate is afgestemd met het beroepenveld.

In 2011 heeft de opleiding het opleidingsprofiel herzien – inmiddels in 2013 ook conform het format van Vereniging Hogescholen vastgesteld – en de oorspronkelijke drie hoofdcompetenties regisseur, projectmanager en bruggenbouwer aangevuld met een vierde hoofdcompetentie: onderzoeker. Het panel is van oordeel dat de herziene hoofdcompetenties actueel zijn en aansluiten bij de actuele ontwikkelingen in het werkveld. Hierbij heeft de opleiding speciaal aandacht besteed aan het verwerken van de competentie 'onderzoekend vermogen' en internationale competenties in het beroepsprofiel.

Het panel vindt dat de competentiekaarten een voldoende nadere concretisering van de hoofdcompetenties weergeven in drie niveaus, met de bijbehorende beroepsproducten, kennis en vaardigheden. De opleiding laat duidelijk zien hoe zij het bachelorniveau borgt door de relaties te tonen tussen de KZM-hoofdcompetenties en de Dublin descriptoren.

Onderwijsleeromgeving

De onderwijsleeromgeving is beoordeeld als goed.

De opleiding heeft met ingang van het studiejaar 2011 het onderwijsprogramma vernieuwd met de introductie van twee nieuwe majors: Marine Policy en Marine Biology. Het panel constateert dat het nieuwe programma met de twee majors de studenten gelegenheid biedt om dieper op de materie in te gaan, terwijl het integrale karakter van de opleiding gewaarborgd blijft door de studenten in de hoofdfase gezamenlijk modules te laten volgen. Het programma biedt de studenten voldoende keuzeruimte bij de praktijkstages en de minoren. Het panel is tevreden over de aandacht voor onderzoek in het nieuwe programma en de focus op internationalisering. De drie lectoren bestrijken het werkveld en brengen de beroepspraktijk in de opleiding. Het panel prijst de manier waarop de lectoraten bij het programma zijn betrokken en de samenhang versterken tussen onderwijs en onderzoek. Het panel vindt dat het didactisch concept goed uitgewerkt is in de competentiekaarten en de modulebeschrijvingen. Het programma van de opleiding is evenwichtig opgebouwd, waarbij de complexiteit van de beroepsproducten en de zelfstandigheid van de student

Pagina 3 van 11 toeneemt in de loop van de studie. De studenten krijgen begeleiding in de studie conform de verwachtingen.

Het panel heeft een enthousiast en betrokken team van docenten aangetroffen, met de juiste praktijkervaring en expertise wat betreft het werkveld. Docenten worden in de gelegenheid gesteld om hun vakbekwaamheid op niveau te houden. De docent-studentratio is met 1:20,5 goed te noemen.

De studenten zijn tevreden over de deskundigheid, praktijkgerichtheid en de bereikbaarheid van de docenten.

Toetsing en gerealiseerd eindniveau

De toetsing en het gerealiseerde eindniveau zijn beoordeeld als voldoende.

De opleiding heeft de toetsing ingericht op het toetsen van de beheersing van de competenties. De beroepsproducten worden beoordeeld als groepsopdracht, daarnaast hanteert de opleiding diverse vormen van individuele toetsing zoals tentamens en practicumopdrachten. Het panel ondersteunt de opleiding in het aanpassen van de beoordeling van groepsopdrachten, zodat de koppeling tussen de beoordelingscriteria en de leerdoelen en deelcompetenties zichtbaarder wordt, en de individuele bijdrage van de studenten aan het eindproduct beoordeeld kan worden. Het panel is van mening dat de toetsen qua niveau en inhoud de leerdoelen weerspiegelen en dat de opleiding maatregelen op orde heeft om de kwaliteit te borgen. De modulebeschrijvingen en de studiereglementen bieden de studenten voldoende helderheid over de te verwachte toetsvormen.

De afstudeerwerken laten zien dat de studenten het bachelorniveau bereikt hebben, wel doet het panel aanbevelingen hieromtrent. De afgestudeerden hebben geen probleem een baan op hbo-niveau te vinden dan wel een master te volgen.

Aanbevelingen

Naast het vaststellen van deze positieve bevindingen, denkt het panel dat de opleiding op een aantal punten de kwaliteit nog verder kan verhogen.

Zo geeft het panel de opleiding mee om de competentie 'onderzoek doen' specifiekier te maken waardoor het een meer expliciete, specifieke plaats krijgt in het curriculum. Tevens suggereert het panel om een eenduidigere definiëring te hanteren van beroepsrollen en competenties en om het onderscheid tussen de verschillende rollen en competenties blijvend te bewaken. Het panel constateert dat er nog ruimte is voor scherpere onderzoeksvragen en -opzetten in de afstudeerwerken waardoor tevens de relevantie van de onderzoeksvraag voor het werkveld beter uit de verf komt. Het panel verwacht dat verdere professionalisering van docenten op onderzoeksmethodologie hieraan een bijdrage zal leveren.

Tevens adviseert het panel om, vanwege het kleine team en de verschillende rollen die men daarin heeft, de 'kritische tegenstem' meer te organiseren. Zo kan de onafhankelijkheid van de examencommissie worden vergroot door een lid van buiten de opleiding aan te stellen. Het panel deelt van harte het inzicht van de opleiding dat het afstudeerproces te zwaar meetelt in de beoordeling en steunt de opleiding in het aanpassen van de wegging voor het afstuderen. Het panel geeft de opleiding in overweging om de studenten structureel feedback te geven op gemaakt werk.

Tenslotte adviseert het panel de opleiding om in haar beleid 'meer aandacht voor de kleine kwaliteit' met kracht ter hand te nemen, waaronder de afstemming tussen de modules, de informatievoorziening aan de studenten en de organisatie van de studentenfeedback.

Pagina 4 van 11 Alle standaarden van het NVAO-kader zijn positief beoordeeld (voldoende en goed) en op die grond geeft de visitatiecommissie een positief advies inzake accreditatie van de bacheloropleiding Kust- en Zeemanagement van Hogeschool Van Hall Larenstein.

Aanbevelingen

De NVAO onderschrijft de aanbevelingen van het panel, met name de aanbevelingen om de competentie onderzoek steviger te verankeren in het curriculum, om bij de examencommissie een lid van buiten aan te stellen en om de wegingsfactor van de beoordelingscriteria bij afstuderen aan te passen.

Advies van het tweede visitatiepanel van 22 oktober 2014

Hogeschool Van Hall Larenstein (VHL) richt zich met het opleidingsaanbod op de ontwikkeling van een duurzame samenleving op de domeinen Animals and Business, Delta Areas and Resources en Food and Dairy.

De opleiding Kust en Zeemanagement (KZM) kenmerkt zich als een beroepsopleiding waarin het integrale karakter van kust- en zeemanagement centraal staat. De uitdaging voor het werkveld is het vinden van een duurzame balans tussen de zee als bron van rust, leven en ruimte en de zee als motor van economische activiteiten, door de samenhang in de internationale beleidsketen (regelgeving en handhaving) en de versterking van de rol van direct betrokkenen en maatschappelijke organisaties. De opleiding beoogt hoger opgeleiden af te leveren die deze uitdaging aankunnen. Vanaf 2011 heeft de opleiding twee majors die beide een deel van de vraag uit het werkveld zullen bedienen: Marine Policy, waar de nadruk ligt op de maatschappelijke en beleidsaspecten rond kust en zee, en Marine Biology, waar de nadruk ligt op de ecologische en biologische aspecten.

De opleiding heeft inmiddels ongeveer 250 studenten en een groeiende instroom van bijna 90 studenten.

Met de opleiding is een lectoraat verbonden met twee lectoren: de ene gaat over 'Marine Ecosystems Management' en de andere over 'Duurzame Visserij en Aquacultuur'.

Inleiding

Hieronder volgt een samenvatting van de oordelen per standaard en het samenvattend oordeel.

Allereerst wil het panel een aantal opmerkingen maken.

Het panel spreekt zijn waardering uit voor de kritische reflectie. Deze was niet alleen informatief maar zeker ook zelf-kritisch en reflectief. Zowel de documentatie als de open gesprekken hebben ertoe geleid dat het panel zich een goed beeld kon vormen van de situatie.

Het viel het panel op dat de studenten die zij gesproken heeft zich veilig voelden en zonder schroom of tekenen van stigmatisering spraken over hun functie-beperkingen. Het panel vindt dit een compliment waard; niet alleen voor de betreffende studenten maar ook voor begeleiders, docenten en medestudenten die gezamenlijk een sfeer van respect en openheid weten te scheppen. Hieronder de oordelen per standaard.

Standaard 6 en 12: Begeleiden van studenten met een functiebeperking

De ambitie van de hogeschool om op het gebied van begeleiding van studenten (met een functie-beperking) tot de top 3 hogescholen in Nederland te behoren is duidelijk waarneembaar in de opzet en uitvoering van de begeleiding. Naast het duidelijk in kaart hebben van de verschillende doelgroepen heeft de hogeschool de begeleiding van

Pagina 5 van 11 studenten met een functie-beperking (FB) gestroomlijnd door daar waar maatwerk nodig is maatwerk te leveren en daar waar standaardoplossingen voldoen deze grondig uit te voeren.

In de begeleiding staat de zelfregie van de student centraal en blijft de begeleiding beperkt tot de studie, met mogelijke doorverwijzing naar anderen voor zaken die niet direct de studie betreffen. Het panel onderschrijft deze uitgangspunten en focus van harte.

Opleiding Kust en Zeemanagement

Het systematisch vastleggen van afspraken omtrent begeleiding in een contract en het toetsen van het contract aan bijvoorbeeld het Onderwijs- en Examenreglement (OER) vindt het panel getuigen van de gedegen aanpak. Ook het laten tekenen van het contract door de verschillende partijen, die elk een eigen verantwoordelijkheid hebben, vindt het panel sterk. Het decanaat heeft voor specialistische hulp een lokaal medisch-sociaal netwerk achter de hand.

De informatievoorziening op studievoortgangsgebied laat te wensen over. Omdat de hogeschool hiervoor een verbetertraject opgezet heeft en omdat de overige voorzieningen prima in orde zijn, komt het panel voor deze standaarden voor de opleiding Kust en Zeemanagement, locatie Leeuwarden tot het oordeel 'goed'.

Standaard 8: Personeel

Het personeelsbeleid is hogeschoolbreed vastgesteld en geïmplementeerd. Het panel constateert dat het hogeschoolbrede personeelsbeleid en de doorwerking daarvan in de opleidingen duidelijk waarneembaar zijn op zowel individueel niveau als in teamverband. Het personeelsbeleid is eveneens zichtbaar in de aanpak van bijvoorbeeld de werkdruk. Het panel waardeert de enorme drive van docenten en begeleiders om naast inhoudelijke items ook teamontwikkeling en ondersteunende zaken aan te pakken en concludeert daaruit dat het personeelsbeleid vruchten afwerpt.

De hogeschool voldoet (vrijwel) aan de gestelde doelen op het gebied van scholing en didactische kwalificaties. De personele omvang is met een staf- student ratio van 1:21 relatief hoog. Toch is werkdruk een item; de hogeschool bespreekt dit structureel met haar docenten en heeft maatregelen genomen om de werkdruk te reguleren.

Het auditteam beoordeelt standaard 8 met een 'goed'.

Standaard 13, 14 en 15: Kwaliteitszorg

Het panel constateert dat alle opleidingen planmatig periodiek de onderwijseenheden evalueren op minstens de items die VHL-breed zijn afgesproken aan de hand van meetbare doelen. Hiermee en met de externe evaluatiemogelijkheden als de NSE-enquête en de HBO-monitor bewaken de opleidingen de kwaliteit van de beoogde eindkwalificaties, het programma, het personeel, de voorzieningen, de toetsing en de gerealiseerde eindkwalificaties. De planning en uitvoering van de evaluaties zijn in elke opleiding structureel belegd bij de kwaliteitscoördinator. De opleidingen verwerken de resultaten van enquêtes in onder andere de managementinformatie. Het panel is van oordeel dat zowel de opzet en uitvoering van enquêtes aan de hand van meetbare doelen als het genereren van managementinformatie goed belegd en uitgevoerd zijn. Het panel komt tot het oordeel 'goed' voor standaard 13.

Kwaliteitszorg is zeker geen 'papierene tijger' bij VHL maar een levend systeem dat meerwaarde levert voor de (dagelijkse) praktijk van onderwijsuitvoering. De uitkomsten van de verschillende evaluaties leiden er aantoonbaar toe dat de opleiding, daar waar gewenst/noodzakelijk, verbetermaatregelen treft om haar doelen te realiseren. Het panel trof hiervan vele voorbeelden aan. De resultaten en analyses van enquêtes leiden ook tot

Pagina 6 van 11 hogeschoolbrede verbeteracties. Het panel spreekt zijn waardering uit voor de manier waarop de kwaliteitscycli op hogeschoolniveau, locatieniveau en opleidingsniveau elkaar beïnvloeden en versterken. Het panel komt voor standaard 14 tot het oordeel 'goed'. Het panel heeft vastgesteld dat de betrokkenheid van de diverse partijen als opleidingscommissie, examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en afnemend werkveld goed geregeld is. Het panel spreekt zijn waardering uit voor de (pro)actieve rol van de examencommissie. De opleiding koppelt de resultaten en enquêtes en verbeteracties systematisch terug. Het panel komt hiermee voor standaard 15 tot het oordeel 'goed' voor de opleiding Kust en Zeemanagement, locatie Leeuwarden.

Algemene conclusie:

Op grond van de hierboven vermelde oordelen en de beslisregels van de NVAO, komt het panel dat de aanvullende beoordeling uitvoerde tot het eindoordeel 'positief' voor de hbo-bacheloropleiding Kust en Zeemanagement.

Aanbevelingen

De NVAO onderschrijft de aanbevelingen die het panel bij de aanvullende beoordeling heeft gedaan en herbevestigt de aanbevelingen van de eerste beoordeling.

Ingevolge het bepaalde in artikel 5a.10, derde lid, van de WHW heeft de NVAO het college van bestuur van de Hogeschool Van Hall Larenstein te Velp in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze op het voornemen tot besluit van 9 april 2015 naar voren te brengen. Bij e-mail van 6 mei 2015 heeft de heer B. Schulte, senior beleidsmedewerker, namens het bestuur van deze gelegenheid gebruik gemaakt. Dit heeft geleid tot enkele tekstuele aanpassingen.

De NVAO besluit de accreditatietermijn te verlengen van de hbo-bachelor Kust- en Zeemanagement (240 ECTS; variant: voltijd ; locatie: Leeuwarden) van de Hogeschool Van Hall Larenstein te Velp. De NVAO beoordeelt de kwaliteit van de opleiding als voldoende.

Dit besluit is van kracht tot en met 29 juni 2020.

Den Haag, 29 mei 2015

De NVAO
Voor deze:

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'A.H. Flierman', written over a faint circular stamp.

Dr. A.H. Flierman
(voorzitter)

Tegen dit besluit kan op grond van het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht door een belanghebbende bezwaar worden gemaakt bij de NVAO. De termijn voor het indienen van bezwaar bedraagt zes weken.

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	Voldoende
2. Onderwijsleeromgeving	Het programma, het personeel en de opleidings specifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren	Goed
3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd	Voldoende
Eindoordeel		Voldoende

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel
1. Beoogde eindkwalificaties	1. De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	
2. Programma	2. De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.	
	3. De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.	
	4. De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.	
	5. Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.	
	6. Het programma is studeerbaar.	G
	7. De opleiding voldoet aan wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma.	
	3. Personeel	8. De opleiding beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid.
9. Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.		
10. De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma.		
4. Voorzieningen	11. De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.	
	12. De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.	G
5. Kwaliteitszorg	13. De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.	G
	14. De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan realisatie van de streefdoelen.	G
	15. Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.	G
6. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	16. De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.	
Eindoordeel		Positief

- Drs. L.W.J.M. Janssen (voorzitter) is opleidingsmanager van Schouten & Nelissen University;
- Ir. R.S. Kloosterman is directeur van evaluatiebureau AeQui;
- Dr. I.A. Flameling is maritiem bioloog en o.a. directeur van Oceanus Instituut;
- Drs. T.van Heuvel is hogeschooldocent bij HZ en HvA, en was adviseur bij Rijkswaterstaat
- A.H.E.J. de Brouwer BSc (student-lid) behaalde haar bachelor Taal- en cultuurstudies (2012) aan de UU en volgt momenteel de masteropleiding Organisatie, verandering en management.

Het panel werd ondersteund door drs. C. de Monchy, secretaris (gecertificeerd).

Pagina 11 van 11 **Bijlage 3: panelsamenstelling tweede beoordeling**

- Drs. W.G. van Raaijen is senior adviseur en partner bij Hobéon. Sinds 2004 treedt hij veelvuldig op als lead-auditor (voorzitter) bij accreditatie-audits in het hoger onderwijs;
- Ir. W.T. Fokkema is werkzaam binnen het Technology Transfer Office. De belangrijkste rol hierin is om zakelijke overeenkomsten met bedrijven te sluiten zodat de kennis van de universiteit in processen en producten toegepast kan worden;
- Dr. ir. T. de Bruijn is als lector werkzaam binnen het Kenniscentrum Leefomgeving van hogeschool Saxion. Daarnaast is hij directeur van stedenbouwkundig bureau IAA.
- N. Kreuze is vierdejaars student commerciële economie;

Het panel werd ondersteund door drs. B. Verstegen, secretaris (gecertificeerd).